

PRZETWARZAĆ (6) *vb impf*

e oraz drugie a jasne; w *inf* -wa- (1), [-wã-]; w pozostałych formach -wã-.

inf przetwarzać (1). ◇ *praes* [1 sg przetwãrzãm.] ◇ 3 sg przetwãrzã (2). ◇ 3 pl przetwãrzają (2). ◇ *praet* [2 pl m pers przetwãrzaliście.] ◇ 3 pl m pers przetwãrzali (1). ◇ [con 3 sg m by przetwãrzãł.]
Sł stp brak, Cn notuje, Linde także XVIII w.

1. Przekształcać, zmieniać; *refigurare, transfigurare, transformare* Cn (4) : [Przetwarzam/Transformo. *Volck Vvv v.*]

a. Czynić innym [kogo, co] (2) :

α. Duchowo (1) :

przetwarzać przez kogo (1): *RejPosWiecz*² 93 cf *W* połączeniu szeregowym.

[*przetwarzać* czym: iako łam Bog człowieka mocą swą podług wolej swej stworzył/ [...] tak też tenże z nowu kthorego raczy grzełnego/ tą drogą a środkami przetwarza/ a odradza *GilPos* 277.]

W połączeniu szeregowym (1): Abowiem też on [*Chrystus*] zalię zobopolnie nas wżytki ktorzy weń wierzymy/ [...] przez onę prawdziwą/ wieczną/ a wltawiczną miłość/ ku łobie przimuie/ a za łwoie włafne członki nas w łobie zachowywa: y przez Duchá swego s. wltawicznie nas odradza/ ożywia/ y ná wyobrażenie ono Bołkie/ ná ktorełmy byli łtworzeni/ wltawicznie im dálej tym więcey przetwarza *RejPosWiecz*² 93.

Zwrot: »na wyobrażenie [czyje] przetwarzać« (1): *RejPosWiecz*² 93 cf *W* połączeniu szeregowym.

[*Szeregi*: »odnawiać i przetwarzać«: ná co nam dał [Bóg] Duchá świętego/ aby w nas to nie tylko pieczęthował a wykonywał/ ale aby zawnfze w nas áffekty łkázone/ ná płotliwość łerce y myłli łkłonne/ odnawiał y przethwarzał *GilPos* 189.

»przetwarzać a odradzać«: *GilPos* 277 cf *przetwarzać* czym. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

β. O treści i sensie (1) :

Zwrot: »na swój obyczaj przetwarzać« (1): A iesliby iym [*heretykom*] też ktore mieyłce [*w Piśmie św.*] ná przekázie było/ tedy ie albo precz wyrzucáli/ albo ná łwoy obyczaj przetwarzáli *BudNT przedm* b8.

[*Szereg*: »przetwarzać i szpocić«: Czemuż też ondzie o Moizelzu [*tłumacze Pisma św.*] nie przełozyli: Wwierzą w cię/ ponieważ tak iest w Ebreyłkiem? A tu iuż oni mużą łie odkryć/ To iest/ rzekną/ że łie niegodzi w prołtego człowieka wierzyć/ rć. Lecż co to inłzego iest/ iedno piłmo ł. wedle łwey dumy przetwarzác y łzpoćić. *BudArt* M4v.]

b. Czynić czym innym [kogo, co w co a. w jakie] (2) : Bo naprzod [*opilstwo*] iest przeciw Bogu/ kiedy wyobrażenie iego w człowieku w bełtyálłkie przetwarza. *PowodPr* 71; [twarz wálzã iest obrazem dułze/ a dułzã obrazem Bożym: za czym idzie/ że y tá zwierzchowna twarz iest poniekąd obrazem Bożym. A wy wzgárdziwłzy obraz Boży/ przetwarzáliście gi w obraz Dyabelłki *WujPosN* 1584 II 318 (*Linde*)].

przetwarzać czym (1): Przy tobie ia/ cnotliwy łtárołto/ mogę Włzytkę Łártiádego obiechác drogę. Thráciã/ Lotophagi/ y iednookie Cyklopy/ [...] y iędzë [*Kirke*]/ zioły Możną ludzi przetwãrzác/ to w pły/ to w woły. *KochFr* 129.

2. *Zastępować czymś innym (o słowach) [co] (2) : Nowokrzczeńcy łowo krztu y krzczenia [...] odrzuciwfzy/ ná to mieśce nurzanie/ ábo ponurzanie łwe łprofne [...] podrzucili (marg) Słowo krztu y krzczenia Nowokrzczeny iáko przetwarzáią. (-) WuNT 11, Zzzzz3v.*

Synonimy: 1., 2. odmieniać, przemieniać, zmieniać; 1. przeczyniać, przeinaczać, przekształtować, przerabiać, przewierzgać; a.β. wywracać; b. przeistoczać.

Formacje współrdzenne cf TWORZYĆ.

Cf [PRZETWARZANY], PRZETWORZANIE